

EK 27

**SANAYİLEŞMENN ÜLKE SATHINA
YAYILMASI**

**ORGANİZE SANAYİ
BÖLGELERİ**

Bursa osB HK BİR RENKLİ

BROŞÜR

EK – 27

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı websitesinden alıntı:

“Organize Sanayi Bölgelerinin Tanımı ve Kuruluş Hedefleri”

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE SANAYİLEŞME SÜRECİ İÇİNDE TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ

19. yüzyılın sonlarında sanayinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesinin önemine bağlı olarak dünyada ilk örneğinin İngiltere’de görüldüğü organize sanayi bölgesi uygulaması, 20. Yüzyılın başlarında başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere diğer gelişmiş ülkelerce uygulanmaya başlanmıştır.

İlk uygulamaların amacı sanayicilerin altyapılı arsa ihtiyaçlarının karşılanması yoluyla bu bölgeleri inşa eden özel firmaların kar elde etmeleri olmuştur. Bir başka deyişle ilk uygulamalar özel sektör tarafından kar elde etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İkinci Dünya Savaşıyla birlikte başlayan dönemde OSB’ler bir devlet yatırımı olarak uygulanmaya başlamış ve az gelişmiş ülkelerde küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla hizmet eder bir biçimde düzenlenmiştir.

Türkiye’de sanayileşme çabaları Cumhuriyetle birlikte yoğunluk kazanarak ekonomik kalkınmanın ve yeni kazanılan siyasi bağımsızlığın temeli olarak görülmüştür. Sanayileşme cumhuriyetin ilk yıllarında özel kesimin girişimlerine bırakılmış ancak gerek mali gücünün yetersizliği, gerekse deneyim yoksunluğu nedeniyle özel kesim bu görevi beklenen şekilde yerine getirememiştir.

Bu ilk sanayileşme çabalarına müteakiben devlet 1931 yılında uygulamaya konan “I. Beş Yıllık Sanayi Planı” çerçevesinde sanayi alt yapısının oluşturulması çalışmalarına başlamıştır. I. Sanayi Planı döneminde bütünüyle kamu girişimciliği ön planda tutulmuş Sümerbank, Etibank, Denizcilik Bankası gibi kuruluşlar faaliyete geçmiştir.

1960 yılında başlayan planlı kalkınma döneminde ise sanayinin “lokomotif” sektör olduğu açıklıkla belirtilmiş, ekonomik dengenin kurulması, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın birlikte gerçekleştirilmesi, belli bir hızda büyüme ve sanayileşmeye önem verilmesi gibi uzun vadeli hedefler belirlenmiştir.

Belirlenen hedefler doğrultusunda; ülkede sanayinin geliştirilmesi amacıyla uygulamaya konulan pek çok teşvik tedbirlerinden biri olan OSB uygulamalarına, ilk olarak 1962 yılında Bursa’da bir OSB kurulmasıyla başlanmıştır.

1962 yılından başlayarak bugün gelinen noktada; 17.132 hektar büyüklüğünde, 16 adedinin atıksu arıtma tesisi de inşa edilmiş olarak, 70 adet Organize Sanayi Bölgesi hizmete sunulmuştur.

“Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılmasını sağlamak, kentleşmeyi

yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri ve geliştirilmeleri amacıyla, sınırları tasdikli arazi parçalarının gerekli altyapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesisler ve teknoparklar ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve OSB Kanunu hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleri” olarak tanımlanan Organize Sanayi Bölgeleri, kuruluş ve işleyiş sürecinde düzenin sağlanması ve yasal bir statüye kavuşturulmaları için 4562 sayılı OSB kanunu, 15.04.2000 tarih ve 24021 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- Sanayinin disipline edilmesi,
- Şehrin planlı gelişmesine katkıda bulunulması,
- Birbirini tamamlayıcı ve birbirinin yan ürününü teşvik eden sanayicilerin bir arada ve bir program dahilinde üretim yapmalarıyla, üretimde verimliliğin ve kar artışının sağlanması,
- Sanayinin az gelişmiş bölgelerde yaygınlaştırılması,
- Tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi,
- Sağlıklı, ucuz, güvenilir bir altyapı ve ortak sosyal tesisler kurulması,
- Müşterek arıtma tesisleri ile çevre kirliliğinin önlenmesi,
- Bölgelerin devlet gözetiminde, kendi organlarınca yönetiminin sağlanması,

OSB'lerin Kuruluşunda temel hedef olarak belirlenmiştir.

2003 yılı sonu itibarı ile toplam 18 137 hektar alan üzerinde kurulmuş ve üretime geçmiş 75 organize sanayi bölgemiz bulunmaktadır. İlk kuruluş 1966 yılında hizmete açılan Bursa Organize Sanayi Bölgesi idi. O tarihte ben Mersin'deki Leyland kamyon fabrikasının müdürü idim. 120 bin lira (resmi kurdan 13 bin Dolar – piyasa kurdan 8 – 10 bin Dolar) satış fiyatı olan 10 tonluk Leyland kamyonlarını ayda 2 bin lira taksitle *bile* satarken zorlanıyorduk. Alanlar da taksitlerini öderken!

Urfa Cesur otobüs işletmesinden bir şoför bir pazartesi günü bir kamyon aldı ve Çarşamba günü şoför mahallini geri getirdi. Şoför mahallerini fiberglass olarak imal ediyor ve kamyon başına 450 Dolarlık ithal cam elyafı için döviz tahsisi almakta zorlanıyorduk. Dolayısı şoför mahallini 13 bin liraya bayıla bayıla geri aldık. Ancak Urfalıya şoför mahalli olmayan şasi ile yapacağını sorduğumuzda etrafı bir sır perdesi kapladı. “Acelem var. Konya'ya gidiyorum, sonra anlatırım” dedi.

Bizim fabrikada çok tecrübeli bir ustabaşımız vardı: Adil Usta. “Hemşehrim (kendisi de benim gibi Afyonlu idi) bu adam şasiyi uzatacak ve motoru arkaya alarak otobüs yapacak. Konya'da yapıyorlar bu işi.” diyiverdi. Hemen hazırlandık ve Konya'ya gittik. “Sanayi” küçüktü Konya'da. Kısa zamanda bizim Leyland kamyonunun şasisini bulduk. Küçük bir atelyede gerçekten şasiye ekleme yapılmış ve motor arkaya alınmıştı.

Bunun üzerine satışlarımızı artırmak amacı ile biz de aynı işi yapmaya başladık ve şasilerimiz önce Konya'ya ardından da Bursa'ya gitmeye başladı. Bursa'da o tarihte yaklaşık 30 atölye vardı otobüs karoseri yapan. En gelişmiş de Karsan'dı ve Organize Sanayi Bölgesi'nde yeni fabrikasında iki vardiya çalışıyordu.

Bursa Organize Sanayi Bölgesi ile tanışmam bu şekilde oldu.

Bizim fabrika Mersin'in 13 km doğusunda Adana yolu üzerinde idi. Tek bir telefon hattımız vardı: 1296. Yağmur yağsa, rüzgar esse arızalanıverirdi. Su kuyumuzun elektrik motoru ne yaparsak yapalım 15 günde bir yanar sarılmaya giderdi. Elektriğimiz de sık sık kesilirdi. 300 işçimiz vardı. Ben fabrikada tek mühendistim. Bir de İskoçyalı danışman-mühendisimiz vardı. Sendikamız Maden-İş ile sıkı pazarlıklar yapar toplu sözleşmeler imzalardık iki yılda bir. Fabrikanın ısıtma veya havalandırma gibi bir lüksü yoktu. Kışın tir tir titrer, yazın sıcaktan bunalırdık.

İşte biz bu şartlar altında çalışırken Karsan, yeni, *gıcır gıcır* organize sanayi bölgesinde kurulu fabrikasında bir eli yağda bir eli balda üretim yapıyordu. Elektrik, su, iletişim sorun olmaktan çıkmıştı. Ne zaman Bursa'ya gitsek Avrupa'ya gitmiş gibi hissederdik kendimizi. Çok kıskanırdık Karsan'ı!

Bugün 75 bölge çalışıyor, yüz küsur bölge inşaat halinde. Iğdır'da bile Organize Sanayi Bölgesi kurulmuş. Ne mutlu Iğdırlılara!

Türkiye'nin ilk dört organize sanayi bölgesi ve temel atıldıkları ve hizmete açıldıkları tarihler:

Bursa	1962 - 1966
Manisa	1971 - 1975
Konya	1971 - 1980
Erzurum	1974 - 1982

Böyle yavaş başlayan organize sanayi bölge süreci son 22 yılda hızlanmış ve halen hizmette bulunan bölge sayısı 75'e ulaşmıştır. Kanımca bu süreç ne kadar hızlandırılırsa, sistem ne kadar çok teşvik edilirse edilsin, azdır, daha fazlası gerekir. Birinci bölgenin Bursa'ya ne kadar canlılık getirdiğinin, ne ölçüde *optimum* koşullarda teknoloji transferi sağladığının, canlı şahidiyim.